Ч. 147 (10.824). ЛЬВІВ, вівторок 6 липня 1926. Opłata pocztowa opłacono ryczałtem. Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр. Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

З польських справ.

Варшава, 4. липня 1926 р.

Вчора відбулося довірочне засідання ради міністрів, на якому раджено над становищем уряду до проєкту закону про зміну конституції. Цей проєкт буде відчитаний уперше на засіданні сойму 6. ц. м.

Вчора відбулася також конференція клюбів поміркованої лівиці з метою порозуміння в справі урядового проєкту зміни конституції. Зачувати, що до порозуміння не прийшло, бо ці клюби розходяться значно в поглядах на цю справу.

Розійшлися поголоски, що мін. Маковський і Млодзяновський уступлять зі своїх становищ. Теку мін. освіти обняв би сен. Косцінський (ППС.) або теперішній мін. публ. робіт проф. Броневський.

До Варшави приїхав проф. Кеммерер з цілим штабом урядовців, мабуть не без причини в дні 150-ліття незалежности Злуч Держав, яке святковано в цілій Польщі, а зокрема у Варшаві, дуже урочисто. До місії проф. Кеммерера привязує Польща великі надії, а саме здобуття великої долярової позички.

З життя наших установ.

Загальні збори „Взаїмної Помочі Українського Учительства".

В суботу, 3. липня 1926 р. відбулися в великій салі „Народнього Дому" звичайні загальні збори Т-ва „Взаїмної Помочі Українського Учительства". Збори відкрив довшою промовою голова Товариства п. Іван Стронський. Він ствердив, що Товариство помітно росте і розвивається. Далі зазначив, що українське громадянство дотепер замало інтересується учительством. З того зробив шановний голова висновок, що учительство мусить надіятися на власні сили і здобувати все зорганізованою працею. Ще успішніше зможе учительство боротися за свою долю і права тоді, коли буде мати своє заступництво в законодатних установах. На присутніх ця промова зробила відповіднє враження, а згадку про наше представництво в законодатних установах збори приняли оплесками.

В зїзді взяло участь 320 учителів. Було заступлених 44 виділи, а крім того індивідуально брали участь у зборах учителі-заточенці. Товариство нараховує 1834 дійсних членів.

Зі звіту видно, що Товариство розпоряджає вже значним майном, придбало оселю у Ворохті та побудувало там цього року великий будинок на 40 кімнат. Оселя призначена для потребуючих гірського воздуха членів Товариства. Після звіту контрольної комісії збори уділили Надзірній Раді абсолюторії. На місце пятьох уступивших членів Надзірної Ради вибрано: пп. Таранька Михайла, Посацького Льва, Великановича Дмитра, Стасіка Дмитра і Сайка Володимира. До Контрольної Комісії вибрано: пп. Маланчука Михайла, Литвина Василя і Лилика Івана.

В дискусії над звітом деякі бесідники гостро осуджували недостачу ідейности серед значної частини учительства. Звертали увагу на обставину, що провід Товариства присвячує головну увагу економічним справам, а замало уваги звертає на ідейну сторінку життя в товаристві. Инші висували до проводу товариства чисто практичні домагання, як заснування у Львові захисту для членів і бурси для дітей учительства. Були навіть такі голоси, щоби продати дім тов-а у Львові та зужити набутий з продажі капітал на заснування захисту і бурси.

Дискусія була затягнена і місцями сходила на невідповідні тори. В дискусії вирізнялася мова старенького емеритованого вчителя Воробця Михайла. Він дав належну, зрілу оцінку цілій дискусії, напятнував безідейність значної частини теперішнього вчительства, особливо молодого нарибку, вказав на те, що в суспільности кожний має своє місце і відповідаюче йому громадське завдання. Праця, праця і ще раз праця там у низах, а наслідки тої праці покажуться самі. Їх не треба буде демонструвати, ними не треба буде хвалитися, бо вони будуть провечисто і грімко казати самі про себе. Промова того поважного ветерана, того старця, того великого патріота і громадянина зробила на присутніх велике враження. Не один з тих молоденьких учасників дискусії, що виголошували довжезні промови і предкладали фантастичні нераз проєкти своїх реформ, мусів застидатися, мусів почувати себе ніяково чуючи слова того незамітного, але глибоко трактуючого життя ветерана учительського стану.

По економічному і просвітньому рефераті (перший виголосив п. Коваль Г., а другий п. Ющишин Іван) збори приняли резолюції в освітних, економічних і організаційних справах.

За заслуги на полі організаційної праці серед українського учительства і за заслуги для товариства збори одноушно іменували своїм почесним членом на внесення Надзірної Ради Вп. Пана Онуфрія Власійчука, емеритованого народнього учителя з Яворова.

З судової салі.

За „державну зраду".

Перемишль, 4. липня 1926.

В третьому дні розправи проти 8 молодих українських студентів і робітників, обвинувачених за пропаганду комунізму, виголосив свою промову прокуратор після чого стали говорити оборонці. По резюме провідника трибуналу, присяжні судді пішли на нараду. В четвер, год. 7. вечером, оголошено вердикт. Головне питання в напрямі головної зради, як також питання додаткове в напрямі заколочення публичного спокою присяжні щодо 6 обвинувачених заперечили більшістю голосів, щодо 2 одноушно заперечили. Трибунал увільнив на основі того вердикту всіх підсудних від вини й кари. Тому, що прокуратор не вніс зажалення неважности, всіх обвинувачених випущено негайно на волю.

Церковне торжество.

День Св. Евхаристії у Львові.

Львів, 5. липня 1926.

Вчора, в день Св. Евхаристії, віправлено у Львові в церкві Преображення архієрейську Службу Божу. Відправляв еп. Боцян. Після Служби Божої двигнувся величавий похід на Ринок, де при чотирьох престолах відправлено приписані богослуження. Співав у поході і в часі богослужень хор під управою п. Купчинського. Похід, в якому взяли участь тисячі українського населення Львова, був імпозантний. Маси за(ля)ли цілий Ринок. Незвичайно мальовничо відбивали в світлі сонця сотки процесійних прапорів з синьо-жовтими лентами і народні строї дівчат. За бальдахимом запримітили ми м. ин. кількох вищих офіцерів, представників військовости. За те було дуже мало в поході української інтелігенції. Після відправ на Ринку процесії розійшлися зі співом до своїх церков.

Біржа.

Гроші.

Тенденція дальше зниж(ко)ва. Американський долляр 9·00—9·03.

Висліди голосувань у Німеччині.

Перед всенароднім голосуванням. — Вислід голосування. — Дальша доля закону про відшкодування б. пануючих домів. — Шавмбург-Ліппе в обороні своєї „незалежности". — Студентські вибори. — Проти світської школи.

(Від нашого кореспондента.)

Берлін, 29. червня 1926.

Як ми вже передбачували в нашій останній кореспонденції, лист през. Гінденбурга до мін. Лєбля викликав нове загострення в справі закону про відшкодування й унеможливив його ухвалення ще перед 20-им ц. м., як собі цього бажав канцлер Маркс. Соціялісти й комуністи використали цю нагоду до гострих виступів проти Гінденбурга, закидуючи йому „ігноровання свого правно-державного становища", „нарушення свого понадпартійного положення" і сторонничість. З уст посла Розенфельда впали навіть слова про „зломання слова", а президент райхстаґу Лєбе назвав перед американськими публіцистами виступ Гінденбурга незгідним з його правами. Навіть центровці, що зрештою стоять за задержанням основних законів у справі приватної власности, заняли в дискусії над канцлеровою заявою у райхстаґу доволі резервоване становище, не кажучи вже про демократів, що в більшости стоять за вивласненням княжого майна без відшкодування. Канцлер Маркс став, що правда, рішуче в обороні президента й офіціяльного проєкту, дістав навіть заяву довіря, одначе справа ухвалення закону про відшкодування знов відсунулася, а парлямент мусів на домагання лівих партій розійтися на однотижневі ферії, щоб посли мали змогу аґітувати перед всенароднім голосуванням.

І ось увесь тиждень перед 20-им був виповнений завзятою аґітацією при помочі віч, демонстрацій, походів, брошур, плякатів, летучок, фільмів і т. д. Особливо живу аґітацію розвинули соціялісти й комуністи, що в цій справі йшли разом, маючи до розпорядимости великі фонди „Liga für Menschenrechte", на чолі якої стоїть д-р Кучинський; добре поінформовані обраховують, що сама „Ліга" зужила на ту ціль 7—8 міліонів марок.

Вислід всенароднього голосування в день 20. червня показав, що ця аґітація не пішла на марне і зробила враження не тільки в соціялістичних колах, але також у міщанських. Прихильники повного вивласнення князів здобули кругло $14^{1}/_{2}$ міліона голосів, себто кругло 30 проц. усіх управнених до голосування, на близько пів міліона більше від числа голосів, що впали при виборі президента на Гінденбурга. Цей приріст треба приписати найбільше голосам міщанських партій, які віддали щонайменше 4 міліони голосів за комуністичним законопроєктом, документуючи тим значний зворот наліво. Демократичні виборці, піддержувані столичною берлінською пресою, голосували в переважаючій більшости за вивласненням, хоч багато визначних демократів, між ин. і теперішній міністр Кільц, остерігали членів своєї партії перед голосуванням. Але й між католицьким центром знайшлося багато невдоволених, що не послухали ані директив партії, ані голосу своїх єпископів і голосували за вивласненням разом з комуністами й соціял-демократами. Що ще важніше, вивласнення знайшло прихильників навіть між правими елементами й тільки тим можна собі пояснити значний приріст голосів після всенароднього голосування в таких хліборобських околицях, як Східна Прусія й Мекленбурґ.

Комуністичний законопроєкт все ж таки перепав, бо не одержав потрібних 20 міліонів голосів. Одначе вислід голосування зробив велике враження в міродатних колах і правительство всіма силами старається **довести до скорого ухвалення закону про відшкодування**, щоби зробити кінець цій дразливій справі, що гальмує всяку роботу й не допускає до внутрішнього успокоєння. Правительство думає, що це йому таки вдасться й покладає надії на соціялдемократів; инакше не лишалосяб нічого иншого, як розвязати райхстаґ і шукати помочи в новому голосуванні. Одначе соціялдемократи ставлять доволі далекойдучі домагання, тому дуже можливо, що після другого читання наступить знов довша перерва, щоб був час на переговори.

На протязі червня відбувся в Німеччині цілий ряд виборів і голосувань, які характеризують сучасні, доволі змінливі настрої.

Перш за все слід згадати про вислід загального голосування в маленькій „державі" **Шавмбург-Ліппе**, що мало остаточно рішити долю цієї пруської енкляви, а саме її прилучення до Прусії. Шавмбург-Ліппе, в котрім перед революцією правив один з найбагатших князів у Німеччині, князь Адольф фон Шавмбург-Ліппе (його масток обраховували на чверть міліярда золотих марок), обіймає ледви 340 кв. кільометрів і має коло 45.000 людности, але обтяжене поважними державними тягарами (сойм з 15 членів, власне міністерство, окремий краєвий суд і т. д.) й тому мусить стало боротися з значними дефіцитами. Одинокий вихід з тої тяжкої ситуації

родних шкіл поіменного виказу дітей, які записані до школи на новий шкільний рік. На батьків, що ще не записали свої діти до ніякої школи, будуть наложені кари. Тому звертаємо увагу українських батьків на те, щоби негайно вписували свої діти, бо Управи всіх шкіл мусять негайно предложити шкільній владі ті викази. Ясно, що українські діти повинні записуватися тільки до українських шкіл, які є в дотичній місцевости. Зазначуємо ще й те, що всі вписи мусять відбутися тепер перед вакаціями, а не, як бувало, аж по феріях.

— З зоноіщицького смітника. „Слово Польске" кандидує на філію поліційної дефензиви і щораз частіше повторяє свої доноси на Українців. Вже не перший раз повчає воно прокуратора, як він має гостріше переводити цензуру, крізь яку проходять такі злочинні річи як напр. малі веселі фейлстони Галактіона Чіпки, якого треба посадити до вязниці, тому, що він пише „Мексик", а думає „Польща". При цьому всепольські публіцисти не гидують навіть таким способом, полеміки як виявлення псевдоніму автора, чого, річ ясна, ніякий порядний публіцист ніколи не робить. Орґан панів Ґрабських стоїть на становищі, що для осягнення патріотичної мети всі засоби є добрі, а патріотизмом є зиск та мета, якій вони служать.

— Жалі наших інвалідів. Врядигоди приходять до нашої Редакції інваліди, якими опікується „Українське Краєве Тов. опіки над інвалідами" і нарікають на відносини, які панують у Домі Інвалідів. Не хочемо наводити тут цих скарг, одначе вислухавши їх уважно, маємо обєктивне враження, що в цьому захисті не все в порядку. Зачуваємо нпр., що нині почав там голодівку сліпий інвалід Федір Романів на знак протесту проти поведінки його наставника. Управа повинна розглянути скарги невдоволених і розяснити їх причину.

— Втомлені життям. Літо — таке дощеве літо! — не могло причинитись до поправлення настроїв тих, які не мають довіря до життя. Вчора дві молоді жінки пробували з ним розпрощатись. 24-літня служанка Олена Сітек пробила собі ножем груди на Погулянці, а 20-літня Евгенія П. посварившись не вперше з родиною, рішила вперше розвязати цей конфлікт дозою сільного квасу, вийшовши аж на „Гору Страчення".

— З хронічних трагедій. Неспроможність заробітку, недостача хати — ось два мотиви, які повторяються майже щодня в злочинній хроніці і на судових розправах. Властителька дому викидає своїх довголітніх сторожів, які не мають права боронитись законом про охорону льокаторів і повстає трагедія: родину Гурських при вул. Мохнацького 8. викидає поліція силоміць на вулицю; бідні люде в роспуці бороняться силою і йдуть за це на півтора місяця до вязниці; якийсь викинений підльокатор Кароль Баран, хоче вернутись до своєї кімнати і поломити ребра своїй господині, яка не хоче його впустити; 22-літня служанка з цукорні у Золочеві, одержавши в дарунку від гостей аж двоє дітей, утративши посаду, підкинула діти у воротах дому і попала перед суд. Це тільки три зразки трагедій з одноденної хроніки, яка продовжується без кінця.

— Іспит зрілости в прив. жін. семін. УПТ. в Коломиї здали: 1) Базалі Ярослава. 2) Бучовська Розалія. 3) Верганоська Софія. 4) Гаврич Ірина. 5) Генсьорська Стефанія. 6) Данилюк Юлія. 7) Данцевич Марія. 8) Дідик Евдокія. 9) Зінак Ольга. 10) Іваитишин Марія. 11) Костів Стефанія. 12) Кулик Стефанія. 13) Мербаум Тавба. 14) Михайлюк Марія. 15) Биндзин Казимира. 16) Породко Олена 17) Посацька Константина. 18) Сатурська Ірина. 19) Тепер Беля. 20) Ткачук Анастазія. 21) Тисяк Ірина. 22) Фролик Калина. 23) Тарнавецька Евфрозина. 24) Черняк Романа. 25) Цісик Іванна. 26. Шинкарик Марія.

— Архипенко на дрезденській міжнародній виставці. На міжнародній мистецькій виставці у Дрездені, яку зорганізував директор дрезденської ґалєрії д-р Ганс Поссе, виставлені також дві мармурові плястики й бронзове торзо нашого відомого різьбара Олександра Архипенка. На жаль, німецька преса (пр. Б. Вернер в „Deutsche Allg. Zeitung"), що ще недавно з приводу видання „Українського Слова" підкреслювала українське походження Архипенка, повернула знов до старої звички й зачисляє його до „російських еміґрантів". **З. К.**

— Літературні нагороди „Французької Академії". 40 фр. безсмертних що три століття журяться про розвиток французької мови та літератури, призначають що року ріжні літературні нагороди за поодинокі твори і висловлюють признання за всю літературну діяльність деяким письменникам. Грошево ці нагороди не високі. Найвища цьогорічна 15.000 франків, а є й нижчі по 1000 фр. Зате письменник, який одержує таку нагороду, має право вивісити на своїх творах великими буквами книгарську перевязку „Нагорода Французької Академії", а це заступає найкращу рекляму: книжка продається в десятках тисяч примірників. Надзвичайну літературну нагороду за збірні твори одержав цього року Жорж Куртелін, (урodж. в 1860 р.) відомий письменник, гострий сатирик у численних комедіях та новелях. З його творів дуже відомі „Втіхи ескадрону" і „Бубуруш". Велику літературну нагороду одержав невідомий до цього часу на чужині Жільбер де Воезен (ур. в 1877 р). Його життєпис дуже цікавий: мати його Гречанка, вихована в Анґлії, а дід був одружений з італійською танцюристкою. Він мандрував довго по світі: був у Сенеґалю, Ґвінеї, Китаю, Тибеті, знає кілька мов, головно анґлійську. Перші його романи — сенсаційні. Нагороду роману одержав цього року молодий письменник Франсуа Моріяк (ур. 1855), якого повісти („Тіло та кров", „Цілунок прокаженого", „Огнена течія", „Пустиня кохання") мають великий успіх.

— Проти жіночої підстрижки. Ніхто мабуть не сумнівається, що нинішна жіноча мода на коротке волосся не є нічим иншим тільки модою, яка змінює часто свої примхи. До її поширення причинилась чимало пропаґанда ведена в Америці. Одну з найбільших заслуг перед фризієрами всього світа має славна фільмова артистка та танцюристка Ірена Касль, що вела завзяту пропаґанду за підстрижкою, себто т. зв. „бубікопфом" званим також „аля ґарсон". Ця химерна дама обіхавши тепер Европу ствердила з жахом, що її здійснена ідея не виглядає так гарно на голові жінок, як виглядала колись в її голові. Місс Касль вернулась до Америки розчарована і заявила журналістам, що кається за свій гріх: жінки з мужеською підстрижкою погані! Лихо в тім, що волосся не росте так швидко, як швидко жінки змінюють свої погляди на моду.

— Подяка. Отсим прилюдно складаю подяку Жіночій Кооперативі „Труд" в Тернополі, (дім Народної Торговлі), за дійсно солідне і дешеве виконання двох нових фелонів і одного колпака. Згадану Кооперативу „Труд" поручаю і иншим парохіяльним Урядам. Остаповці, дня 14. червня 1926 о. Василь Молчко, парох Остаповець. 23 1—1

Нові книжки і видання.

КНИЖКИ:

О. Білоусенко: ВІНОК. Друга читанка. Видання четверте з малюнками. Прага, 1926. Стор. 168.

Перед двома місяцями приніс я до хати вище названий „Вінок". Ще не роздивився добре, а вже моя Наталка бере мені його з рук. Бо — вона цікава до книжок і щораз звідомляє мені, яка нова книжка за виставою в наших книгарнях, або яку нову книжечку видав п. Тарнько. Вона у мене й „рецензент" видань її віку. Я й забув про „Вінок". Аж тут по якомусь часі каже мені Наталка, що остання книжечка, себто „Вінок", дуже гарна і цікава і що не може її начитатися. Думаю, колиб автор почув таку рецензію, подякував би за всі инші. Та й мені нічого писати рецензію після того. А проте належить сказати кілька слів хоч би тому, щоб поручити цю читанку всім тим, котрі хотять дати відповідну лектуру дітям до рук. Щоб не думали, що назва „читанка" говорить тільки, що книжка призначена для шкільного ужитку. Наш „Вінок" — це альманах, зложений для певного віку і з метою не тільки заняти свого читача, але й повести його від найближчого оточення до щораз дальшого. Як не фаховець від того роду підручників, не у всьому найду згоду з фаховими вчителями, а проте зважуся сказати, що й мені припав „Вінок" до смаку. Дванацять розділів веде читача від мами й батька, від семі через хату, школу, домашні звірята, через водних і воздушних мешканців, від ростин до явищ природи, до пізнання власної істоти, а далі до означення всього того, що читач називає своїм рідним і близьким та дорогим. „Вінок" назвав я альманахом. Бо його автор не силкується на те, щоб самому творити статті, складати може й незугарні вірші (як дехто зі складачів читанок робить), а бере з рідних письменників, переважно клясиків, те, що найбільше підходяще до читанки, призначеної для дуже ще малих читачів. Трицять назв чільних авторів свідчить про це. Так само треба з великим признанням віднестись до підбору матеріялу з народньої творчости. Автор „Вінка" знає її краще, як хто инший. Він знає душу дитини також і підбирає те, що її цікавить і що може послужити підставою для драматизації казки, яку діти так люблять. Вартість „Вінка" збільшена й самим виданням. Добрий папір, чистий великий друк, влучні, ніжні й інструктивно зложені малюнки — це чималі цінности „Вінка". При кінці скажемо ще й те, що „Вінок" може дуже добре надаватися на курсах неграмотних, коли учасники вже опанували саму механіку складання букв і поборюли труднощі першого примітивного читання.

М. Галущинський.

ПЕНСІЙНИЙ ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКИХ ПРИВАТНИХ СЛУЖБОВИКІВ У ЛЬВОВІ. Звіт старшини і виділу з діяльности та рахунків за 1925 рік. Львів, 1926, стор. 210, 4°.

ЖУРНАЛИ:

„УЧИТЕЛЬСЬКЕ СЛОВО". Рік XIV. ч. 7. за липень. Зміст: Перед загальним збором. — Звіт з діяльности Головної Управи Т-ва В. П. У. У. — Замкнення рахунків і білянс за адм. рік 1925. — Окружні відділи. — Вісти з окружних відділів. — Рецензії. — Посмертні згадки. — Комунікат. — Оголошення. — Адреса: Львів, вул. Оссолинських ч. 8 II. пов.

ВІСТНИК МАРІЙСЬКИХ ТОВАРИСТВ. Орган Управи Мар. Т-ва Молоді. Виходить неперіодично. Рік І. Ч. 1. за травень 1926. Зміст: На що новий часопис? — З історії Мар. Т-ва. — Що є Мар. Т-во і які його завдання? — Мар. Т-ва на українських землях. — Завдання й ціли Мар. Т-ва Молоді. — Труднощі й перепони. — Наші потреби. — Українські Мар. Дружини в Галичині. — Звіти. — Що робити в найблищому часі? — Адреса: Львів, вул. Сикстуська ч. 39 а.

✠ Посмертна згадка.

Олександра зі Строцьких Воевідкова, вдова по священику, померла в 66 році життя дня 28. червня ц. р. Похорони відбулися в Станиславові дня 29. червня ц. р. В. І. П. 1—1

ОПОВІСТКИ.

Подяка. Всім, що з приводу смерти бл. п. Івана Балицького, довголітнього місцевого управителя школи віддали останню прислугу або несли слово розради в хвилі глибокого смутку, а саме Всч. оо. парохам Росінецькому і Боярському складає щиру подяку — Рідня. 19 1—1

[illegible], що обняв би від вересня 1926 управу й науку рисунків у фаховодоповнюючій (вечірній) школі в більшім місті на провінції, зводить зголоситись негайно листовно або устно до п. Танчаковського Иосифа, референта пром. шкіл УПТ. у Львові, Ринок ч. 10. 2—2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

КІМНАТА умеблювана фронтова околиця костел Антонія — Личаків до винайму, поважному панові. Зголошення письменні з поданням назвиска і заняття до Адміністрації під „Личаків". 10 3—3

ВИСОКІ ТЕХНІЧНІ СТУДІЇ в Бельгії. Інжинєрський диплом в двох і трех роках. Відділ електротехн., електромех., Металюрґ. Хемії, Авто. Аеро. Залізної і Бетон. Будов. Кольоніяль. Торговель. і Індустр. Інж. Денні і вечірні курси. Можливість заняття для потребуючих студентів. Річно 580 бельґ. франків. Проспекти даром. Писати у всіх мовах: Institut Superieur Technique. Service O. Bd. Constitution 25. Liège (Belgique). 1915 3—6

КОНЦ. ПЕРШІ КУРСИ МАТУРАЛЬНІ І ДОПОВНЯЮЧІ „Пильність" Ecole Reforme, Львів, Панська 14. Вписи до 10. липня. Проспект на шкільний рік 1926/7 на місци або почтою (долучити марку за 16 сот.) Аналоґічні кореспонденційні. Численні подяки. Курси істнують від 1921 року. Жадати проспекту. 1912 8-8

ЗНАМЕНИТА ІНСТРУКТОРКА, матура гімназ. з відзначенням, прийме лекцію на час ферій або й цілий рік. Зголошення до СС. Василіянок, Львів, вул. Потоцького ч. 95. 22 1—3

ДЛЯ ГІМНАЗІЙНИХ АБІТУРІЄНТІВ(ток), що мають здавати іспит зрілости у вересні 1926 р., ще кілька вільних місць на вакаційнім курсі репетиторійнім. Науки уділяють найліпші гімназійні професори по 6 годин денно. Зголошення: Наукові курси „Освіта", Львів, Мілковського ч. 11. 20 1—2

ОСОБА старша, інтеліґентна, без родини, прийме домове заняття при одній особі в місці. Адреса: Адміністрація „Діла" М. М. 18 1—1

ЖІНКА молода, літ 40, інтеліґентна, що розуміється на сільськім господарстві та кухни, приймє місце управи домом найрадше на селі. Марта Антонович, Пяткова руська п. Бірча (приходство). 16 1—2

Д-р ПРАВ, зі судовою практикою, шукає від 1. серпня або вересня посади у адвоката. Ласкаві оферти адресувати: Д-р Грицак. Перемишль, Зиблікевича 6, концепієнтові. 17 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

чии не могли ходити до таких шкіл, а покінчили приписаний термін в фаху, — можуть дістати позволення складати іспит перед іспитовою Комісією як приватні ученики (екстерністи). По іспиті одержать свідоцтва, на основі яких зможуть здавати іспит на челядника. Такі іспити малиб відбуватися два рази в році перед вгорі наведеними чотирма комісіями. В програму іспиту входять: польська мова, наука про Польщу, рахунки, ґеометрія, бухгальтерія, фахові рисунки і теоретичні предмети навчання, примінені до фаху. В програмі іспиту є також питання з книговодства, з фахових відомостей, з калькуляції при продаванні і т. д. Щойно по зложенню того теоретичного іспиту може кандидат на челядника здавати іспит перед дійсною комісією челядничою.

В часі побуту в станиславівськім воєвідстві довідався я, що цей міністеріяльний розпорядок вже там впроваджено.

Що діється в тернопільськім воєвідстві, покищо не знаю. У львівськім воєвідстві того розпорядку тимчасом не введено, — а мають і дальше поки що до кінця серпня 1926 р. — істнувати чотиротижневі теоретичні курси, що кандидатам (-кам) на челядників, які з причин від них незалежних не могли скінчити фахово-доповняючої школи, мають заступити ту школу при іспитах на челядників.

На випадок, якби вищенаведений міністеріяльний розпорядок мав хочби в зменшенім обємі вимог удержатись, требаб конче по менших містах і місточках, де нема фахово-доповняючих вечірних шкіл, вводити так звані „зимові теоретичні ремісничі курси", про які я свого часу згадував у „Цілі".

Ремісничі й торговельні палати, як також ремісничі корпорації (цехи) та инші покликані до того чинники повинні висказати свою гадку в справі цього міністеріяльного розпорядку, що не зважаючи на свої добрі сторони, не рахується з дотепер обовязуючим промисловим законом і кладе за великі вимоги з теоретичної науки для термінаторів.

Танчаковський Йосиф
реф. пром. шкіл У. П. Т.

По широкому світі.

Англійський уряд приготовляє проєкт реорганізації вуглевого промислу, сподіючись, що зможе дійти до порозуміння з вуглекопами.

Франція не годиться відкликати з Німеччини міжсоюзну комісію військової контролі, тому, що марш. Фош твердить у своїм справозданні, що Німці не мають наміру виконувати умовин Версайського договору і піддержують далі величезний буджет на „Райхсверу".

Німецький канцлер заявив у парляменті, що в наслідок листу, який одержав від Гінденбурга, противного розвязці парляменту, теперішній кабінет зміняє свій первісний намір і лишається при владі. Також бере назад свій компромісовий проєкт щодо відшкодувань для бувших членів династії.

Американський президент Кулідж заявив, що Зединені Держави не хотять визнати „de iure" СРСР, бо не мають найменших виглядів вести з ними торговлю. Дотеперішні спроби в цім напрямку ствердили, що такі взаємини з радянським урядом недоцільні.

Орґанізаційний рух.

Довірочні наради в Збаражі.

Дня 28. червня 1926 р. відбулися в Збаражі в 12-тій годині в полудне в салі „Народнього Дому" довірочні наради членів Українського Національно-Демократичного Обєднання збаражського повіту. Не оглядаючись на лиху погоду, явилося шістьдесятькілька учасників, які репрезентували 15 громад. Наради відкрив короткою промовою голова Повітового Народнього Комітету Андрій Гаврилюк. До президії нарад вибрано о. Миколу Іванчука як предсідника, господаря Ілію Бурака як його заступника і господаря Теодора Сокова як секретаря.

Реферат про політичне положення українського народу під теперішню хвилю, про партійну проґраму і про організацію виголосив делеґат зі Львова, головний секретар Обєднання п. Володимир Целевич. Д-р Андрій Гаврилюк зясував політичне положення повіту. В дискусії, яка вивязалася по рефератах, забирали голос: о. Пачовський, о. Гнатів, д-р Гаврилюк, селянин Ілія Іщук і селянин Волищук. Всі присутні признали конечну потребу політичної організації Обєднання і вибрали орґанізаційний комітет з пятьох осіб під проводом д-ра Гаврилюка, який має підготовити скликання Повітового Народнього Зїзду і великого політичного віча. Замітити годиться, що всі присутні зложили партійний податок.

На загал слід сказати, що від 1918 року політична робота в повіті розвивається дуже пиняво, по части з причини суворого режіму політичної влади. Під теперішню хвилю українське селянство інтересується політичними справами і є надія, що в найблищому часі повстане в повіті сильна орґанізація Українського Національно-Демократичного Обєднання.

Повітовий Народній Зїзд в Коломиї.

Дня 25. червня ц. р. відбувся в Коломиї Повітовий Народній Зїзд Українського Нац. Дем. Обєднання. Саля Народнього Дому гостила 282 делеґатів, що заступали 36 громад. На Зїзд прибули теж делеґати пов. Печеніжин з адв. радн. К. Шипайлом на чолі. Був теж присутній д-р Т. Окуневський з Городенки. Зїзд відкрив іменем Ініціятивного Комітету о. декан А. Русин. По виборі президії в особах: селянина Івана Фіцича з Березова Нижнього й інж. Теофіля Домігевича, виголосив делеґат Централього Комітету Обєднання п. Олекса Черкавський реферат про програму й організацію Обєднання. Тригодинні наради покінчилися вибором Повітового Народнього Комітету, в склад котрого увійшли: о. А. Русин як голова, а як члени: о. М. Ґоянюк з Залуча н. Прутом (правий бік), Мик. Ганущак з Коломиї, Михайло Ганущак Леся з Корнич, Ів. Симчич з Березова Вижнього, Іван Костюк з Ґодів, Григорій Кукурба з Коломиї, Елеонора Гонтова з Коломиї, Микола Григорчук з Бані-Березова, Юра Чукур з Ковалівки, Анд. Арсенич з Березова Серед. Крім цього в склад Комітету увійшли делеґати повіту Печеніжин в особах: радника К. Шипайла, о. Льва Левицького, о. Костя Левицького, Осипа Андрійовича, Дм. Ровинчука і Василя Грабовецького с. Дмитра. Вирішено, щоб покищо в обох повітах коломийськім і печеніжинськім переводити партійну орґанізацію спільно, з одною партійною управою на чолі.

Замітною рисою Зїзду була велика присутність жіноцтва. Делеґації громад були так зложені, що складалися з мущин і жінок по половині. Варто, щоб і инші повіти взяли собі примір з Коломийщини. На Зїзді хотіли бути в характері гостей також члени инших політичних партій, але з огляду на довірочність і суто партійний характер нарад впущено на салю як гостей тільки кількох визначніщих селян-радикалів. Велика участь делеґатів і велике заінтересування Зїздом зокрема нашої сільської інтелігенції дають запоруку, що перед відновленою по довгих роках занепаду партійною орґанізацією стоїть гарна будучність.

Учасник.

Віче УНДО в Борщеві.

Борщів, 30. червня 1926.

За почином Повітового Народнього Комітету Українського Нац. Дем. Обєднання відбулося в Борщеві 29. червня 1926. велике політичне віче. Мета віча: поширення ідеольоґії Обєднання і поглиблення політичної праці в повіті. У великій салі „Народнього Дому" зібралися найактивніщі одиниці з усіх сіл повіту: селяне, міщане та інтеліґенція, мущини й жінки.

Віче отворив голова Повітового Народнього Комітету д-р А. Лунів. На вступі своєї промови присвятив згадку пок. С. Петлюрі. Цю частину його промови зібрані вислухали, повставши з місць. Провід віча зібрані доручили президії Повітового Народнього Комітету.

Реферати виголосили делеґати Центрального Комітету Обєднання: М. Струтинський (про політичне положення) і О. Черкавський (про програму й орґанізаційний статут Обєднання).

В дискусії забрав перший голос о. інсп. В. Навроцький з Мушкатівки. Він обговорює значіння міста в змаганнях нації. Кожний повіт повинен по своїм силам причинитися до скріплення міських верстов. Окрему увагу бесідник присвячує ремісничому станові. За почином місцевої орґанізації в Борщеві покликано до життя ткацькі курси. Тепер ідуть підготування до отворення шльосарських курсів. Старенький господар з Михалкова Дмитро Ткач в незвичайно гарній промові, переплітаній цитатами з Устиіяновича і Франка, обговорює вагу освіти. В інтересі селянства лежить витворення якнайчисленіщих кадрів інтеліґенції. „Давніще ми вчили дітей, щоби з них були урядовці. Тепер ми мусимо вчити наших дітей, щоби вони були якнайбільш освічені, бо без того не осягнемо нашої мети. Посилаючи дітей до школи, не питайте, що з них буде. Нехай вчаться. Те, чого вони навчаться, не зіпсується". З гумором зображає шкідливість комуністичної доктрини. П. Ґораль з Борщева порушує справу відношення до Жидів і справу земельну. Он. Юрківський (слюсар) з Мушкатівки навязує до промови о. Навроцького і заявляє, що для слюсарських курсів дарує свій слюсарський варстат. В. Загродський (міщанин) з Борщева інтерпелює делеґатів Центр. Комітету в справі утворення Верховної Національної Ради. Підкреслює потребу боротьби проти переношення інтеліґенції на Мазури. Сумнівається в доцільність клича „земля без викупу". П. Мартюк (муляр) зі Скали обосновує вагу політичної орґанізації. Її завданням повинно бути м. ин. виполювання рабських налогів і плекання національної гордости. Треба пятнувати одиниці, що відтягаються від громадської праці. М. Галабурда (селянин) зі Звягеля обговорює потребу поширення орґанізації „Сільського Господаря", який повинен зробитися великою професійною орґанізацією українського селянства. Ів. Боднар (міщанин) з Борщева промовляє проти нарікань на біду. З бідою треба боротися ділом. І. Олексин (селянин) з Залуча заявляється за пропаґандою клича „свій до свого". При цій нагоді зображує, як в його селі стягається кари за воду. Поліція визначила три години на добу, в яких можна брати воду з ріки. Якщо хто з селян бере воду в инших годинах, накладається на нього кару. А в цілім селі є тільки 3 годинники. Семен Кушнір з Бодяковець проповідує клясові кличі, говорить про „прихвостнів буржуазії", які — мовляв — замісць у 1919 р. звернутися в сторону „робітничо-селянського" сходу, „лизали патинки французьким буржуям і банкирам". Інтерпелює в справі церковної землі. Андрій Стефанюк (селянин) з Жилинець виступає проти гризні партій. Мусимо всі усвідомити собі, що після 1917—19 рр. ми вже инший нарід. Найбільше побиває нас незорганізованість.

Дальше промовляють іще: М. Боднар, М. Білорусюк (селянин з Мушкатівки), що пятнує партійні роздори, В. Дроздовський з Борщева, о. Д. Курдидик з Циган і о. Ол. Гуньовський з Ланівець. З окрема треба піднести промову о. Гуньовського, який відповідав п. Кушнірові, пригадуючи, як большевики вибивають тепер пороги західної буржуазії, добиваючись до її кабзи. Вкінці забирали ще голос оба референти зі Львова і відповідали на питання, порушені бесідниками.

Віче ухвалило цілу низку резолюцій в політично-орґанізаційних справах, а крім цього в справі політичних вязнів, громадського самоврядування і кольонізації (проти тих резолюцій, поставлених п. М. Струтинським, заявилося тільки 2, а 1 здержався від голосування). Пятигодинні наради проходили при незвичайно піднесеному настрою. Слід іще піднести, що на селянство борщівського повіту велике враження зробила смерть С. Петлюри. Майже кожний з бесідників селян торкався цеї справи і кампанії жидівської преси.

Борщівський.

Свята Франка.

Тернопіль.

В неділю 27. червня ц. р. заходом українських культурних установ Тернопільщини відбулося в Тернополі величаве свято з нагоди десятилітніх роковин смерти Ів. Франка. У святі взяло участь около шість тисячів громадян і громадянок з цілого тернопільського повіту; треба підчеркнути масову участь селянок — старших і дівчат, — що творили половину учасників. З поблизьких сіл прийшла також сільська шкільна дітвора і взяла участь у поході. Свято булоб випало ще величавіше, бо зголошених їздців у кінній бандерії в народніх строях було три тисячі, але їх не допустила поліція. Тернопільське старосто змобілізувало кілька сотень пішої і кінної поліції і ще вночі обставило нею всі дороги, що ведуть до Тернополя і ця поліція під грозою крісів і баґнетів примусила кінні бандерії до повороту у свої села. Не пускали навіть пішоходів і тисячі селян мусіли завертати домів, бо комітет довідався вже трохи запізно. Вправді, на інтервенцію д-ра Ст. Барана в неділю перед полуднем староство приказало поліції перепустити всіх пішоходів до міста, але з деяких рогачок прибули люде вже запізно. В самім місті поліція поводилася коректно, не провокувала і нікого не спинювала.

Свято розпочалося промовою д-ра Степана Барана на великій площі українського „Сокола" про Івана Франка як українського Мойсея, після чого по відспіванню „Ще не вмерла" оформувався величавський похід з пластунками і Міщанським Братством з прапором на чолі. Такої національної маніфестації не бачив Тернопіль від перших роковин смерти в червні 1917 р., коли в поході брали участь тисячі українських салдатів і старшин бувшої російської армії з прапорами, музиками, при співучасти делеґацій тисячів селян. Похід перейшов вулицями Коперника, Сокола, Качали і Міцкевича у взірцевому порядку до Міщанського Братства, де розвязався. Багато дівчат було в народніх строях, а так само і поодинокі відділи селянських хлопців були в козацьких одностроях.

На Поляків і Жидів, що масово приглядалися тому походові, зробив він величезне враження і показав перед ними нашу силу. По розвязанні походу, що тривав цілу годину, біля Міщ. Братства, відбувся там популярний концерт. На жаль, тільки півтора тисячки могло битком заповнити простору салю, бо понад чотири тисячі селянських учасників і учасниць походу не змогли ізза недостачі місця бути присутніми на концерті. Гарно співав мішаний хор читальні „Просвіти" з Іґровиці під керуванням п. Марії Вонсової, що своєю працею поставила його на першому місці між селянськими хорами Поділля. Значно менше удачно вивязався зі свого завдання хор читальні „Просвіти" з Домаморича —зрештою ще дуже молодий. Декламували бездоганно мала учениця Будна і п. Леонід Міхенко. Цілість концерту зробила дуже корисне враження на присутніх, а саме свято скріпило національну свідомість в українських народніх масах Тернопільщини.

НОВИНКИ.

— 62 конфіската з черги нашого часопису прийшла вчора за вступну статтю „По засуді", з якої лишилась тільки половина.

— До Батьків шкільної молоді. Шкільна влада списала дітвору, що находиться в шкільному віці від 7—14 років, а тепер жадає від Управ державних і приватних на-

доби. На те треба би мені познайомитися або з якимсь більшим твором автора або бодай з більшим числом таких же мініятур.

Після довгої перерви виступило жидівське Муз. Тов-о знов з власним симфонічним концертом, обіймаючим Глюка увертюру до „Альцести", Малєра VI симфонію g dur, Корнгольда „Пісню Пєрота" з опери „Завмерле місто" і вальси з оп. Р. Штравса: „Rosenkavalier". Концерт цей, як і попередні цього Товариства, заслуговують на щире признання не лише за їх совісне (по змозі) підготовлення, але й за незаперечний дириґентський хист гри Н. Гермеліна. З менших річей найгарніше випала прегарна увертюра Глюка, в якій досконалий у жидівській орхестрі симфонічний „штрайх", поставив виконання цього твору на високім рівні. Також з відповідною вервою і ритмічним полетом виконано танкові мотиви з „Rosenkavalier"-а, і тут дириґент почував себе мабуть найкраще. Тяжче вже мені орієнтуватися щодо влучности інтерпретації уривку з твору Корнгольда. Про симфонію Малєра я свого часу вже реферував, коли вона була вперве виконана на концерті тогож Товариства. Не маючи наміру оспорювати значіння Малєра як композитора, не можу промовчати, що того рода музика не підходить під мої уподобання. Інвенція того, так сказатиб творця „оперової — симфонії", не раз губиться в проблємах пристрасно напучнявілої виразовости, яка опадає місцями в тон, що межує майже з наївністю. Хоча є там справді прегарні моменти, і нераз ґеніяльна інструментація, нема там тої непорочної лінії стилю питомої, хоча би такому Брамсові, який в сути річи не доконав ніякого „перевороту", ні формально, ні в якімсь иншім напрямі, а все таки дав у своїх творах якийсь свіжий зміст своєрідний, внутрішний вираз і внішний кольорит. У виконанні цієї симфонії, в якій в останній части сольову вокальну партію виконала п. Б. Карпова, що володіє доволі симпатичним голосовим матеріялом і визначується більш вродженою інтеліґенцією, ніж „школою", домагалися би ми місцями більш оживлених темп, з огляду на те, що й так уже всі части доволі довгі з приписаними основними середно повільними темпами викликують у слухача надто одноманітне, за мало контрастуюче враження. На загал виконав ту симфонію п. Гермелін з питомою собі серіозністю, а навіть слід сказати — з пієтизмом. Цілий концерт, як такий, робив доволі гарне враження і слід би побажати, щоби такі концерти відбувалися не у таких довгих часових відступах.

P. S. При тій нагоді мушу спростувати друкарську похибку в мойому попередньому музичному справозданні, де подано, начеб інструментацію до Стеценкової кантати зладив д-р Маркевич. — Інструментацію зробив д-р Ст. Людкевич.

могло дати прилучення до Пруссії, що й годилася перебрати згадану країну на корисних для неї умовах. Усі сподівалися, що заряджене з цього приводу голосування дасть величезну більшість за прилученням. Тимчасом сталося навпаки: переважаюча більшість управнених до голосування (коло 12.000) висловилася проти прилучення, а в обороні „одідиченої по батьках свободи". Людність Шавмбург-Ліппе виявила в агітації просто нечувану ненависть до „чужинців", себто до Прусаків, що „посягають на незалежність їхньої держави". Вистане навести хочби таку пробу з агітаційного вірша:

„Im Dulw ld wächst noch Eichenholz,
Um K ulen draus zu drehen.
Die Lust wird d nn vergehen,
Zum Knecht zu m chen einen Herrn".

Таксамо проти всякого сподівання випали вибори до мекленбурського сойму, в якому досі правили німецькі націонали. Тамошня людність, зневохочена крізами й виборами, не явилася у відповіднім числі до виборчої урни, чим причинилася до перемоги соціялдемократів, які враз з комуністами здобули в чисто аграрнім краю майже 50 прц. посольських мандатів.

За те велику невдачу потерпіли ліві партії при виборах до загально-студентського представництва та до батьківських комітетів у Берліні, що виявили велику побіду правих і національних напрямків. При студентських виборах на 5.750 голосуючих тільки 1.444 голосувало на демократів (590), соціялістів (589) і комуністів та пацифістів (265). Не менше невдачно для лівих напрямків випали шкільні вибори до берлінських батьківських комітетів: тут християнсько-неполітична ліста здобула 3.912 голосів, коли на соціялістичну лісту віддано 1.145, а на комуністичну ледви 355 голосів.

Н. Я.

Східна Лемківщина і її школи.

Недавно довелось мені бувати у східній Лемківщині, т. зн. в тій частині Лемківщини, що творить західню границю львівського воєвідства, а тим самим західню границю давньої землі князя Данила. Шкільним питанням я віддавна займаюся, тому цікавило мене, що сталося з українськими народніми школами по східно-лемківських селах. Думав я собі, що там Полякам нема чого боятися Українців, що тому українські школи по селах лишили певно в спокою. Та де там!

Найбільше польське підприємство в сучасну пору, себто фабрика перетворювання українських шкіл на польські, що на її чолі стоїть львівська кураторія, найшла собі і в східній Лемківщині пригожий терен. В західній Лемківщині, що належить до краківської кураторії, лишено українські школи по селах в цілковитому спокою: все залишилося так, як було. Зате львівська кураторія поперемінювала майже у всіх східно лемківських селах українські школи на „pr" (polsko-ruskie) т. зн. польські, хоч всі ці села домагалися української викл. мови. Ці села є: а) В коросняньскому судовому повіті: Чорноріки (село мішане, 407 Українців, дві школи польська й українська, в українській нема ні одної польської дитини), Красна (Укр. 1715, Пол. до 150), Ванівка (Укр. 2133, в школі нема ані одної польської дитини, бо Поляки посилають діти до польської школи в Чорноріках), Ріпник (Укр. 1500, Пол. нема), Вороблик Королівський (Укр. 1300, Пол. кількох); б) в дуклянському суд. повіті: Терстяна (чисто - українська), Пилява (Укр. 1805, Пол. кількох), Барвінок (Укр. 700, Поляків-робітників небагато), Зиндранова (Укр. 1502, Пол. нема), Гирова (Укр. 600, Пол. нема), Мшана (Укр. 1473, Пол. нема), Мисцова (Укр. 1147, Пол. небагато), Поляни (Укр. 1400, Пол. нема), в) в березівському політ. повіті: Яблониця Польська (Укр. 793, Пол. таке саме число: вчать української мови від 3. року по 1 год. тижнево; г) в сяніцькому пол. повіті: Дальова (Укр. 1339, Пол. мало); ґ) в стрижівському пол. повіті: Близянка (мішане село, Укр. 605, школа була і є польська), Бонарівка (Укр. 1002, лишено українську викл. мову, по польськи вчать історії і ґеографії). Петруша Воля (чисто-укр. викл. мова укр., іст. і геогр. по польськи), Опарівка (Укр. 561, укр. викл. мова, якої завзято боронило місцеве жіноцтво. іст. і геогр. по польськи).

Як бачимо, найдокладніше виповнили розказ п. Прушинського під опікунчими крилами львівської кураторії шкільні інспектори в Коросні, панове Гонет, місцевий Мазур і Світнєвський, спеціяльно спроваджений на те вшехполяк зі Львова. Як инші села, так і коросняньські домагалися в декляраціях полишення в школах української мови викладової. Але по щож спроваджено п. Світнєвського аж зі Львова? В супроводі і при співурядуванні жандармів їздив п. Світнєвський від села до села, кликав поодиноко до себе господарів, що підписали були деклярації за українською мовою викл., списував з ними „протокол", казав підписатися і їхав до Коросна. По якімсь часі приходило до кожного села повідомлення, підписане вже п. Ґонетом, що на бажання родичів вводить львівський пан куратор в школі — wykład dwujęzyczny. Проти того рішення внесли всі села рекурси і в тих рекурсах підчеркнули, що всі люде, кликані п. Світнєвським, на запит п. Світнєвського: „Якої школи хочете і чи хочете вчитися по польськи?" відповідали: „Хочемо такої школи, як була", т. зн., щоби мовою навчання була українська мова, а польської мови, щоб учено як предмету. Але відповіди на рекурси ще нема. Говорять, що вони ще й не доїхали до Варшави.

Одначе пп. Ґонет і Світнєвський не вдоволилися самим переміненням українських шкіл на польські. Вони переводять в діло ще й другу думку п. Прушинського, а саме переносять учителів-Українців, які ведуть в селі хор, або працюють в инший спосіб для народу, в польські села, а на їх місце дають Поляків. І так перенесли в останньому році „dla dobra szkoły": управ. Кметка з Красної до Ветшна, учит. Голея з Красної до Кросценка Вижн., учит. Левицьку з Красної до Комборні, учит. Шуфлата з Ванівки до Дуклі, учит. Патроніка з Барвінка до Ясьонки, учит. Нагніта з Мшани до Корчини. Тими перенесеннями оба інспектори вже так запудили учителів-Українців, що вони вже своєї тіни бояться. А щоб їх ще більше залякати, розсівають добрі люде поголоски, що ще мають бути дальші перенесення. А найцікавіше те, що ніхто з перенесених не жадав ані дисциплінарного доходження, ані не звертався до Найв. Адміністр. Трибуналу, хоч це можливе, як виходить хочби з органу польського учительства „Głos Nauczycielski" (ч. 6. з 31. березня 1926, стор. 134). Цим повиннаб занятися станова організація нашого учительства у Львові.

Тут зазначу принагідно, що львівська кураторія вважає мазурські повіти родом Сибіру і кидає сюди залюбки учителів Українців зі Східної Галичини. Згадаю для приміру кількох: в Корчині (Коросно) сидить „dla dobra szkoły" — бо так тепер описуються „względy służbowe" — Голда з жінкою (кинені сюди зпід Львова); в Тарговісках (Коросно) упр. Дорош (понад 30 літ служби, жінка й діти на місці десь в Городенщині!), в Оріхівцях (Березів) учит. Чиж, в Яблониці Польській (Березів) учит. Томашевський, в стрижівському повіті п. Витвицький (понад 30 літ служби жінка й діти десь в Коломийщині) і т. д. і т. д.

Ось таку мартирольоґію переживає українська школа й українське учительство.

Від Ред.: Бажані подібні огляди з усіх инших повітів і шкільних округів.

До розбудови ремісничого стану.

Ремісникам і ремісничим термінаторам під розвагу.

Ще дня 10. квітня 1926 р. згадував я в „Ділі", що у Львові, Станиславові, Тернополі і Дрогобичі будуть утворені спеціяльні Комісії, що переводитимуть іспити з теоретичної науки з учениками-термінаторами всіх фахів з міст, місточок, передмість і сіл, себто з таких місцевостей, де нема фахово-доповняючих вечірних шкіл.

Розпорядок цей з 20. січня 1926 р. в справі утворення згаданих вище іспитових комісій для учеників-термінаторів, кандидатів на челядників, входять саме в життя.

На основі того міністеріяльного розпорядку, термінатори працюючі в ремеслі на просторі львівської Шкільної Кураторії, що задля недостачі фахово доповняючих шкіл в даній місцевости, або також задля дуже важних, обоснованих при-

В. БАРВІНСЬКИЙ.

Музичні замітки.

Виступи М. Голинського. — Фортепяновий вечір проф. Лабунського. — Симфонічний концерт жидівського Музичного Тов-а.

Збільшена праця під кінець року шкільного в Музичному Інституті ім. Лисенка не дозволила мені завчасу написати справоздання з деяких музичних імпрез — яких не хочу збути мовчанкою і хоча зі значним опізненням хочу подати про них декілька заміток*). На перший плян висуваються тут гостинні виступи нашого земляка Михайла Голинського в міському театрі в днях 10—13 червня в ролі Родамеса в опері Вердія „Аїда", в ролі Жозе в опері Бізе „Кармен" і вкінці в ролі Рудольфа в опері Пуччінія „Богема". З прикрістю мушу зазначити, що з вище вже поданих причин міг я бути присутнім тільки на одній і то не цілій з вище згаданих опер, а це від половини 2-го акту опери „Кармен". З другогож боку з приємністю можу підчеркнути, що і з того, що я чув, можу мати до певної міри повний образ мистецьких прикмет нашого співака в теперішній стадії.

П. Голинський, маючи з природи прекрасний голосовий матеріял під кожним оглядом, визначався ще і другою дуже цінною прикметою не так часто подибуваною у співаків, для яких співацька каріера є нераз доволі „легким хлібом", а саме незвичайною серіозністю в праці над видосконаленням того матеріялу і усуненням певних браків. І тій власне невсипущій праці слід може приписати, що п. Голинський чим раз більше і певніше перемагає ті недостачі, які його мистецькі вальори зводили передше подекуди до самого тільки — хоч прекрасного матеріялу голосового. Щодо самого голосу то п. Голинський, перейшовши з барітону на героїчний тенор після студій в Медіоляні і в проф. Заремби, задержав глибину і звучність низьких тонів і злучив їх з блеском і видатністю горішних тенорових тонів. Характер його голосу безперечно теноровий фрапує одночасно своєю незвичайно великою скалею. Беручи під увагу чисто голосові прикмети нашого співака, слід його вже нині зачислити до найвизначніших наших співаків. Одначе треба рівнож підчеркнути і доволі значні поступи, які наш співак зробив і в инших напрямках, а це під оглядом музичної інтерпретації, а також сценічної гри. Побут і праця в опері в Торуні та Варшаві не минули безслідно для п. Голинського. Співак не почуває себе на сцені таким вязаним як передше. а в наслідок цього і вираз музичної експресії поглибився, при цьомуж зискав на природности. Особливож опера „Кармен" богата в ріжні того рода нюанси і в тому напрямі стояв наш співак все на висоті свого завдання.

Руководячись мистецькими оглядами, а може вродженою скромністю, співак наш викликавши бурю оплесків відспіванням арії в другім акті, відмовився її повторити, а рідко який співак був би зрікся такої нагоди. Гостинні виступи нашого земляка треба вважати під кождим оглядом — світлими; вони стрінулися не лише з захопленням слухачів, але й щирим признанням фахової чужої критики. Можна тільки жаліти, що виступи нашого співака злучено чомусьто з дебютами недосвідчених будьто голосово, будь сценічно співаків, які рівень опери як такої значно обнизили, а часто ставляли її під знак питання.

З рецензійного обовязку мушу згадати ще про два концерти, а саме про фортепяновий вечір проф. В. Лабунського і симфонічний концерт жидівського музичного Тов-а. Проф. Лабунський, відомий педагог знаний і у Львові з численних концертів, визначується крім техніки, досконалої під кождим оглядом, також просто феноменальн. память, чого доказом є хоча би в однім сезоні незвичайно обємисті його програми присвячені творчости композиторів: Бах, Гендель Брамс Шопен, Шуман, Лішт і Скрябін. — Цьогорічна програма обіймала попри твори Бетовена та Шопена, і дрібнійші твори Рахманінова, Скрябіна, Де Фаля, дві власні мініятурь і доволі удачно і пяністично ефектовно опрацьовану транскрипцію з прелюдії скрипкової Баха. Проф. Лабунський може не належить ще нині до виразних пяністичних чи радше інтерпретаційних індивідуальностей, але не вважаючи на свій молодий вік є пяністом з непересічними цінностями. Субєктивістичний чинник не заважує на інтерпретації пяніста, не попадає він в сентименталізм і не летить з другого боку на зверхні ефекти, через що його гра видається декому, хоч неслушно, надто спокійною-холодною. Одначе хто близше і частіше зазнайомлюється з його способом гри, той мусить признати, що інтерпретація цього пяніста є доволі плястична, видвигаюча признаки ріжних стилів — хоча є більше обєктивістична, що є може і наслідком педагогічної діяльности пяніста. Проте треба підчеркнути, що ця інтерпретація є все наскрізь шляхотна.

Щож до запродукованих двох власних мініятурок, в яких автор намагається йти за новішими гармонічними напрямними, годі мені ще виробити собі ясний погляд, чи є вони випливом справдішньої індивідуальної інвенції чи тільки відгуком тих впливів і вражінь, які викликує в пяністі еволюція нових понять і музичних критеріїв нашої

*) Гадаю, що кепкуючих уваг п. Чіпки у „Відгуках дня" на адресу наших музичних рецензентів не можу брати ні на свій рахунок ні занадто поважно, бо п. Чіпка мусить добре знати, що я є непостійним співробітником „Діла", не беру за свої рецензії ніякого гонорару, не користуюсь навіть рецензійним ґратісовим білетом і свій обовязок виконую по змозі сил, — а в останньому місяці був надто перетяжений обовязками в „Музичному Інституті".